

Heimsyvirlysing um mannrættindi

Inngangur

Það verður at víðurkenna, at menniskjuni er virðing iborin, og at allir limir mannrættarinnar eiga somu ómisslugu rættindi, og hetta er stóð undir frælsi, rættvisi og friði í heiminum.

Har sum mannrættindini hava verið fyr vanbyti og vanvirðing, hevur tað havt við sær ræðuligar gerðir, sum hava skakkað samvitsku mannrættarinnar, og ein heimsskipan, har sum fólk nýtur talu- og trúarfrelsi og frælsi frá ótta og neyð, hevur verið boðað sum menniskjunnar hægsta mál og mál.

Tað varðar almikið um, at mannrættindini verða vard við lógum, um fólk ikki skal verða noytt til sum evstur at taka til uppreistur móti harðræði og kúgan.

Tað varðar almikið um at elva og stímbra vinalag tjóðanna millum.

Í sáttmála sínum hava Sameindu Tjóðirnar av nýggjum váttað trúgv sína á undirstøðulig mannrættindi, á sóma menniskjans og virði, og á javn-rættindi fyr kvinnur og menn, og tær hava rátt av at fremja framburð í almannamálum og bæta um lívsfor-manna í alt meiri frælsi.

Límaniki hava skyldubundnið seg til, í samvinnu við Sameindu Tjóðirnar, at virka fyr at fáa framt, at mannrættindini og undirstøðulig frælsisrættindi verða alment virð og hildin.

Tað at allir partar skilja hesi rættindi og frælsi er fremsta treytin fyr, at henda skylda verður framt út í æsir.

Tess vegna boðar

aðalfundurin

hesa heimsyvirlysing um mannrættindi sum felags mið fyri fólk og allar tjóðir við tí endamáli, at hver einstaklingur og hver samfelagsstovnur alsamt við hesi virlýsing í huga skal stremba fyr við frálæru og uppaling at fremja virðing fyr hesum rættindum og frælsismálum og við framsk-num atgerðum innanlands og millum-landa at tryggja, at tey verða víður-kerð og hildin alastabiði á munagóðan hátt, bæði í fólkunum í límanikunum og í fólkunum í teimum londum, sum eru innan lógdomi teirra.

1. grein

Øll menniskju eru fœdd fræls og jœvn til virðingar og mannrættindi. Tey hava skil og samvitsku og eiga at fara hvørt um annað í broðuranda.

2. grein

Øll hava krav um rættindi og frælsi, sum eru nevnd í hesi virlýsing, uttan mun til ættarslag (rasu), húðarlit, kyn, mál, átrúnað, politiska ella aðra samfœring, tjóðskaparliga ella samfelagsliga uppruna, ognarvirskafti, fœðing ella aðra stóðu.

Somuleiðis skal eingin mismunur verða gjørdur vegna politiska, rættarliga ella millumtjóða stóðu hjá tí landi, sum ein persónur hoyrir til, sama um landið er sjálvstøðugt, undir tilsjónarvaldi, ella fullveldi tess á annan hátt er skert.

3. grein

Ein og hvør hevur rætt til lív, frælsi og persónliga trygg.

4. grein

Eingin skal líva í trældómi ella trælkan; trældómur og trælhandil av øllum slag skulu verða bannað.

5. grein

Eingin skal verða pindur ella harðliga, ómenniskjaliga ella vanræðuliga víðfarin ella revsaður.

6. grein

Øll hava rætt til, hvat tey eru stódd, at verða víðurkend sum persónar fyr lógini.

7. grein

Øll eru jœvn fyr lógini og hava rætt til somu rættarvernd uttan mismun. Øll hava sama rætt at verða vard fyr mismuni, sum er brot móti hesi samtykt, og at verða vard fyr allari áeggjan til at skapa tilkan mismun.

8. grein

Um onkur fær víðferð, sum er tvørtur imóti teimum grundrættindum, sum honum eru tryggjað sambært grundlóg og øðrum landslógum, skal hann hava rætt til at fáa fullar sømdir aftur fyr við dómstól landsins.

9. grein

Eingin skal verða tilvilðarlaga handtikin, settur í varðhald ella gjørdur útgangin.

10. grein

Øll hava sannan javnrætt til rættvísu

og almenna rættarvirðing fyr óheftum og óvildigum dómstóli, sum skal taka avgerð um rættindi teirra og skyldur, og um øll revsimál, ið verða reist.

11. grein

1. Hvør, sum verður ákærdur fyr revisverða gerð, eigur rætt til at verða mettur ósekur, til hann er dæmdur sekur við almenna rættargongd, har sum hann hevur fingið fulla trygd fyr verju.

2. Eingin skal verða funnin sekur í revsimáli av nokrum slag, uttan so at gerð ella ábyrgdarloysi, sum hann var ákærdur fyr, er at rokna sum brotsgerð sambært landslógum ella al-tjóðalógum, tá ið gerðin varð framt. Ei heldur skal strangari revising verða ásett enn hon, ið var galdandi, tá ið tann revisverða gerðin varð framt.

12. grein

Eingin eigur at vera fyr tilvilðarlaga upplýgging í persónlig víðurskipti, heimalív ella brævaskipti, ei heldur fyr ærskemd ella útsýlling. Øll eiga rætt til lógarvernd fyr sikari upplýgging ella ágangi.

13. grein

1. Øll hava rætt til frítt at fara og búsetast innan fyr landamark í hvørjum ríki sær.

2. Øll hava rætt til at fara av landinum, hvørjum sum er, eisini sínum egna og at fara heim aftur til land sitt.

14. grein

1. Øll hava rætt at spjaka um og fáa fríðskjól í øðum londum fyr meinsóknum.

2. Silkan rætt ber ikki til at skjóta seg undir, tá ið ákæran av rættum er fyr ópolitiskar brotsgerðir ella gerðir, sum eru imóti endamáli og grundreglum Sameindu Tjóðanna.

15. grein

1. Øll hava tjóðskaparrætt.

2. Eingin skal tilvilðarlaga missa sín tjóðskap, og ongum skal verða sýtt fyr at skifta tjóðskap.

16. grein

1. Menn og kvinnur, sum eru komin til lógaldur, skulu uttan mun til ættarslag (rasu), tjóðskap ella átrúnað hava rætt at giftast og setast í búgv.

Tey hava krav um javnrættindi at giftast, í hjúnalagnum og til hjúnaskilnað.

2. Hjúnaband kann ikki verða bundið, uttan at báðir partar samtykja í tí av fríum vilja.

3. Húskið er tann nátturliga frumeindin í samfelagnum og hevur rætt til vernd av samfelag og landi.

17. grein

1. Øll hava rætt til at eiga ogn, annaðhvørt einsumáli ella í felag við onnur.

2. Eingin skal hessini vera fyr ognartøku.

18. grein

Øll hava rætt til hugsanar-, samvitsku- og trúarfrelsi. Hesin rættur fatar eisini um frælsi at skifta átrúnað ella trúgv, og frælsi til annaðhvørt einsamalur ella í felag við onnur og alment ella einskilt at inni trúgv sína í frálæru, tilboðing, gudstænastu og halgihaldi.

19. grein

Øll skulu vera fræls at hava sínar áskoðanir og bera tær fram uttan forðan, og at spjaka sær og breiða út vitan og hugsanir íggjnum hvønn boðmáli, sum vera skal, og óheft av landamarki.

20. grein

1. Øll hava rætt til frítt og á fríðarlígan hátt at koma saman og taka seg saman í felagsskapir.

21. grein

1. Øll hava rætt til at taka lut í stjórn landsins, annaðhvørt beinleiðis ella gjøgnum frítt vald umboð.

2. Øll hava rætt til somu atgongd at embætum og almennum stovnum í landi sínum.

3. Fólkens vilji skal vera stóð undir stjórnarinnar valdi; hesin vilji skal vera tjóðin fram við ávísnum millumbilum og rættigillum valum við almennum og jœvnnum valrætti, ið skulu verða framt við loynilgari atkvøðing ella samsvarandi frælsu valhátum.

22. grein

Øll hava sum samfelagsborgarar rætt

til felags trygd og kunnu krevja, at tey búskaparliga, felagsliga og mentanarliga rættindi, sum eru neyðug fyr teirra virðing og frí menning av persónleikanum, verða framt við tilteknum innanlands og í al-tjóða samstarvi og í samsvari við skipan og tilfelli í hvørjum landi.

23. grein

1. Øll eiga rætt til arbeiði, til frítt at velja starv, til rættvis og hóskandi ar-beiðsáttindi og til vernd fyr arbeiðsloysi.

2. Øll hava uttan mismun rætt til somu løn fyr sama arbeiði.

3. Ein og hvør, sum arbeiðir, hevur rætt til rættvísu og hóskandi samsýning, ið tryggjar honum og hansara eina mannsamliga tilveru, og harumframt um neyðugt aðra almenna vernd.

Ein og hvør hevur rætt til at stovna og gerast limur í yrkisfelag til at verja sín áhugamál.

24. grein

Øll hava rætt til hvíld og fríð, har uppi í rimliga avmarking av arbeiðstíðini og fríð við løn við ávísnum millumbilum.

25. grein

1. Ein og hvør hevur rætt til lívs-umstøður, ið tryggja honum og hansara heilsu og vælveru, har uppi í mat, klæði, bústað og heilsuøkt og almennar tænarast og rætt til trygd við móguligum arbeiðsloysi, sjúku, óarbeiðsføri, missi av maku, aldri ella aðrari skeiving av vinnumøguleikum vegna umstøður, sum hann ikki hevur ræði á.

26. grein

1. Øll hava rætt til útbúgving. Útbúgvingin skal vera ókeypis, í hvussu er á byrjanar- og undirstøðustigi.

Undirvising á byrjanarstigi skal vera skyldubundin. Tæknilig og yrkislig útbúgving skal standa øllum í boði, og øll skulu eftir førirum hava somu atgongd at hægri undirvising.

2. Undirvisingin skal miða imóti at fullmenna persónleika einstaklingsins og at stímbra virðingina fyr

mannarættindum og frælsi. Hon skal fremja fatan, tolssemi og vinalag millum tjóðir, fólkaslag og trúarfólk, og skal fremja virki Sameindu Tjóðanna fyr at varðveita fríðin.

3. Foreldrar hava fyrsta rætt at velja, hvat slag av undirvising skal verða givin børnum teirra.

27. grein

1. Øll hava rætt til frítt at taka lut í mentanarlívi í samfelagnum, at njóta list og eiga lut í framburði vísinda og ágóðum teirra.

2. Øll hava rætt til vernd av andaligum og evnisligum áhugamálum í sambandi við eitt og hvørt vísindaligt, bókmentaligt ella listarligt verk, sum avvarðandi hevur greitt í hondum.

28. grein

Øll hava rætt til samfelags- og al-tjóða skipan, har tey rættindi og frælsi, ið nevnd eru í hesi virlýsing, kunnu verða framt út í æsir.

29. grein

1. Øll hava skyldur fyr samfelagnum; í tí einars er full og fræls menning persónleikans gørlig.

2. Samfelagsborgarar skulu víðvikandi rættindum og frælsi einars verða bundin av avmarkanum, sum eru settar í lógum við tí í hyggju at tryggja víðurkenning av og virðing fyr frælsi og rættindum hjá øðrum og til tess at lúka rættvís krav um sólalag, alment skil og væliferð almenningssins í fókaræðissamfelag.

3. Hesir rættindi og frælsi mega í ongum føri verða int í móðstøðu við endamál og grundreglur Sameindu Tjóðanna.

30. grein

Einki í hesi virlýsing eigur at verða tulkað tann veg, at nokrum ríki, bóki ella einstaklingi verður loyvt at gera nakað, ið miðar imóti at beina fyr nokrum av teimum mannrættindum, sum her eru tald.

Ein áheitan: Mannarættindi NÚ!

Øll menniskju eru fœdd fræls og jœvn til virðingar og mannrættindi.

Soleiðis ljóðar tann søguliga fyrjattanin í Heimsyvirlysingini um Mannarættindi, ið varð kunngjørd av limalöndunum í S. T. fyr 40 árum síðan.

Vit undirritaðu taka eisini undir við hesi gleðsligu virlýsing og krevja, at hon verður virð av øllum heimsins stjórn-um.

I alt fleiri londum verður enn tá rætturin til at taka til orða í verju av mannrættindunum kúgaður. Túsundtals menniskju eru fongslað og pind, bert tí at tey kravdu sín rætt. Nógvr eru íhorvink ella tikin av dögum.

Hesin yvirgangur má verða steðgaður. Vit heita á allar stjórnir um at seta í gildi samtyktar al-tjóða mannrættindasáttmálar, at skipa lóggávur og venjur samsvarandi hesum sáttmálum og í verki sýna verju av mannrættindum um allan heim.

Vegna tey mongu, sum eru tikin og hvørja røddir eru teptar, heita vit á allar heimsins stjórnir og á Sameindu Tjóðirnar um at verja øll tey, hvat enn tey eru stódd, sum taka til orðanna í verju av mannrættindum.

Human Rights now! Appeal

All human beings are born free and equal in dignity and rights. This is the historic promise of the Universal Declaration of Human Rights, proclaimed by governments in the United Nations 40 years ago.

We, the undersigned, add our names to this great declaration, demanding that it be respected by all governments throughout the world.

In country after country even the right to speak up in defence of human rights is being crushed. Thousands have been jailed and tortured for demanding and exercising their rights. Many have disappeared or been killed.

These abuses must stop. We call on all governments to ratify the world's human rights treaties, to bring their own laws and practices into line with them and to act to protect human rights worldwide.

On behalf of the victims who have been seized an silenced, we appeal to every government and to the United Nations to protect all those, wherever they may be, who raise their voices in defence of human rights.

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____

Navn: _____
Bústaður: _____